

Разом з тим, наведені відомості не розкривають об'єктивної картини. Це пов'язано з високим ступенем латентності злочину, що розглядається.

Суспільна небезпечність злочинів пов'язаних з викраденням людей полягає в тому, що таке діяння посягає на недоторканість людини, яка охороняється та гарантується Конституцією України [1].

Відсутність сучасних методик розкриття злочинів пов'язаних з викраденням людей, а також недосконалість чинного законодавства, недостатній рівень професіоналізму працівників, наявність зловживань з їхнього боку спричиняють виникнення серйозних труднощів при розкритті злочинів цієї категорії. Часто виникають такі обставини, коли розслідування зазначених злочинів стає безперервним, а встановити злочинців неможливо.

Таким чином, питання, пов'язане з історичним дослідженням викрадення людини дозволить поглиблено зрозуміти природу викрадення людини, а також охопить широке коло не тільки кримінально-правових, кримінально-процесуальних, а й оперативно-розшукових аспектів.

Список використаних джерел

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. – № 30.
2. Бровко Н. Торгівля людьми як соціальне явище: історико-культурологічний аспект // *Право України*. – 2009 – № 8.
3. Кримінальний кодекс України, прийнятий сьомою сесією Верховної Ради України від 5 квітня 2001 року.
4. Кримінальний кодекс України (Орган: Верховна Рада УРСР, дата: 28.12.1960)
5. Нікіфоров Б.С., Решетников Ф.М. Сучасне американське кримінальне право. М.: Наука, 1990. С. 123.
6. Папуга А.П. Организационно-тактические особенности расследования похищения человека Автореф.: канд. юрид. наук. – Волгоград, 2001. – 25.

Іващенко В. О.,

професор кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ВСТАНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПІДРОБКУ ГРОШЕЙ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Серед кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності є виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут, зокрема, підроблених грошей. Це передбачено ст. 199 Кримінального кодексу України (далі – КК). Підробка грошей

(фальшивомонетництво) відноситься до давніх злочинів міжнародного характеру, що були поширеними у всьому світі і, на жаль, збереглися до цього часу.

Відразу звернемо увагу, що підробки мали місце ще до появи грошових знаків, коли в якості обмінного еквіваленту виступали куски золота і срібла, засоби і предмети праці, наприклад, стручки какао, сіль, верблюди, тютюн. Так, мексиканці вводили в обіг стручки какао, що були заповнені камінцями.

Поява монет призвела до поширення цього кримінального правопорушення. Відбулося це на межі VII–VI століть до н.е., коли Лідійський цар Аліатт (чи його син – легендарний Крьоз) замінив металеві пластинки круглими дисками із дорогоцінного сплаву електра, що представляв суміш золота і срібла, та почав таврувати їх з обох сторін символом царської влади – зображенням голови лева. На дисках вказувалася також вага дорогоцінного металу. Історики вважають, що свої незлічені багатства Крьоз накопичив не стільки завдяки пограбуванню завойованих земель, як шляхом карбування таких дисків, у яких, за його вказівкою, стали занижувати вміст золота і срібла, що не співпадало з позначкою на грошовому знаку. Це – перше державне фальшивомонетництво, відомості про яке надійшли до нас з історичних документів [2, с. 127]. Але такі випадки не були поодинокими.

Наприклад, у Римській імперії за рішенням сенату монетний двір спорудили в храмі богині Юнони – охоронниці сімейного вогнища, подружньої вірності і честі. Храм із тих пір отримав назву Юнонимонети. Але навіть Юноні, жінці і сестрі Юпітера, ні тоді, ні пізніше не вдалося зберегти «честь і гідність» грошових знаків, що випускалися під покровом її імені і в її «будинку», або хоча б присоромити винних у їх підробці римських сенаторів, наділених владою. У храмі періодично проводилися великомасштабні операції з підробки грошей, і робилося дуже часто це грубо, примітивно [2, с. 127–128].

У наступні історичні періоди також спостерігалось багато випадків фальшивомонетництва. Продовжували вчиняти такі кримінальні правопорушення і з появою паперових грошей.

Треба зазначити, що підробляють багато предметів і сьогодні – документи, печатки, штампи, цінні папери, дорогоцінне каміння та ін. Підробка приносить злочинцям значні прибутки, тому за фальшивомонетництво передбачена кримінальна відповідальність у всіх державах. Причому покарання за його вчинення було раніше і залишається досить суворим.

Зокрема, ще закони Ману зобов'язували розтинати злочинця бритвами на дрібні шматки. Згідно з законами Єгипту йому належало відсікти руку, а в стародавній Греції за підробку засуджували до смертної кари.

«Руська правда» розглядала підробку грошей як тяжкий злочин, за вчинення якого страчували. Починаючи з 1533 року винним особам заливали в рот олово і відсікали руки.

Нелюдські види покарання за фальшивомонетництво (відтинання частин тіла, різні види смертної кари, розтин злочинця) передбачало законодавство середньовічної Німеччини, Франції та інших країн.

Спочатку фальшивомонетництво розглядалося як злочин, вчинений приватними особами з корисливою метою, пізніше – як посягання на інтереси держави. У деяких випадках шляхом випуску підроблених грошових коштів окремі країни намагалися підірвати економіку інших держав і отримати перемогу у війні.

Необхідність спільної протидії цьому кримінальному правопорушенню сприяла укладенню 20 квітня 1929 року Женевської конвенції з боротьби із підробкою грошових знаків. СРСР ратифікував цей документ 3 травня 1931 р. Його вимоги є обов'язковими для нашої держави на підставі Закону від 12 вересня 1991 р. «Про правонаступництво України».

Під «грошовими знаками» Конвенція має на увазі паперові гроші, включаючи банківські білети, та металеві монети (ст. 2).

Як злочини мають кваліфікуватися (ст. 3):

1. Усі обманні дії з виготовлення чи зміни грошових знаків, вчинені будь-яким способом, що використовується для досягнення цього результату.

2. Збут підроблених грошових знаків.

3. Дії, спрямовані на збут, ввезення до країни, отримання чи придбання для себе підроблених грошових знаків, за умови, що про їх підроблений характер було відомо.

4. Замах на ці правопорушення та співучасть у них.

5. Обманні дії з виготовлення, отримання чи придбання для себе знарядь чи інших предметів, призначених для виготовлення підроблених грошових знаків чи для їх зміни.

Перераховані діяння, якщо вони вчинені в різних країнах, розглядаються як окремі правопорушення. Відповідальність за фальшивомонетництво настає незалежно від того, підроблені національні грошові знаки чи іноземні.

Згідно зі ст. 10 договору про видачу злочинців сторони Конвенції погодилися поширити і на осіб, які займаються підробкою грошових знаків.

Документом також передбачений взаємний обмін інформацією з метою боротьби з цим кримінальним правопорушенням.

Отже, розглянутий міжнародно-правовий документ має важливе значення у боротьбі з фальшивомонетництвом, хоча й містить деякі недоліки. Зокрема, Конвенція 1929 р. не передбачає відповідальність за підробку цінних паперів, чеків, акредитивів та інших документів. Не передбачено в міжнародному акті покарання за вивіз підроблених грошей за межі держави.

Прогалини Конвенції держави усувають шляхом укладення двосторонніх угод.

Треба звернути увагу, останнім часом техніка фальшивомонетництва стала більш досконалою, а правопорушення такого роду почали носити організований характер. Злочинці вдало використовують сучасну техніку, хімічні речовини, барвники, якісний папір, що дозволяє швидко й у великій кількості виготовляти фальшивки високої якості. Як правило, збуваються вони далеко від місця виготовлення через розгалужену мережу розповсюджувачів.

Уявляється, що боротьба з цим кримінальним правопорушенням була б ефективнішою за умови прийняття багатостороннього документа з даного питання, який би відповідав вимогам сьогодення, скоординував діяльність міжнародної спільноти у цьому напрямку і усунув прогалини Конвенції 1929 р. Держави і в подальшому мають узгоджувати порядок обміну інформацією про такі правопорушення, здійснювати підготовку спеціалістів з питань боротьби з ними.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: Закон від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

2. Родионов К. С. Интерпол: вчера, сегодня, завтра. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Международные отношения, 1990. 224 с.

Кісілюк Е. М.,

начальник відділу професійної підготовки управління професійної освіти та науки Департаменту персоналу Міністерства внутрішніх справ України, кандидат юридичних наук, доцент

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ», «ЗЛОЧИН» І «КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОСТУПОК»

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22 листопада 2018 року в Кримінальному кодексі України (далі – КК України) з'явилися поняття «кримінальне правопорушення» та «кримінальний проступок», які ще з 2012 року фігурують у Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК України). Між тим і поняття «злочин» нікуди з КК України не ділося. Іншими словами, кримінальне і кримінальне процесуальне законодавство оперують одночасно усіма цими трьома поняттями. Цілком зрозуміло, що існування відразу трьох термінів, які означають вчинене особою кримінально протиправне діяння, викликає певні непорозуміння не тільки у звичайних людей, а й у фахівців, які застосовують кримінально-правові норми та розтлумачують їх сутність.